

Izšla 10. in 25. dne v mesecu.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampiljko dot. organizacije.

Člani strokovnih organizacij,
priključeni Strokovni komi-
tiji za Slovenijo, dobivajo
list brezplačno.

Rokopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, poštni predal 290.

Čekovni račun št. 13.562.
Telefon interurban št. 3478.

III. redni kongres URSSJ-a

se bo vršil v delavskem domu v Sara-
jevu dne 20. in 21. oktobra 1934.

Začasni dnevni red je naslednji:

1. Poročilo o delovanju v dobi 1931—1933.
2. Akcijski program svobodnih delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.
3. Organizacija tiska.
4. Volitev upravnega in nadzornega odbora.
5. Predlogi po čl. 14, toč. 2.

Organizaciji kongresa določa
statut URSSJ-a naslednje:

Pravico udeležbe na kongresu
imajo:

1. S pravico glasovanja:
 - a) delegati priključenih organiza-
cij;
 - b) člani izvršnega odbora in fi-
nančne kontrole URSSJ-a.
2. S posvetovalnim glasom:
 - a) delegati oblastnih odborov;
 - b) delegati krajevnih medstrokov-
nih odborov;
 - c) oblastni strokovni tajniki in
 - d) uredniki strokovnih glasil.

Vsak delegat ima samo en glas.
Pri glasovanjih o izpremembi statuta,
kvote in delokroga zvez glasujejo de-
legati po številu članstva (glej čl.
10), ki ga zastopajo.

Priključene organizacije, ki imajo
do 200 članov, imajo pravico do ene-
ga delegata, in na vsakih 300 članov
še po enega. Ostanek po 200 članov
ima tudi pravico do enega delegata.

Krajevni medstrokovni odbori
imajo pravico delegacije na kongres;
oni, ki imajo od 100 do 500 članov,
po enega delegata, na vsakih nadalj-
njih 500 članov pa še po enega. Osta-
nek po 300 članov ima pravico še do
enega delegata. V krajih, kjer ne ob-
stojajo medstrokovni krajevni odbori,
nego samo posamezne organiza-
cije, imajo tudi te pravico do delega-
cije na kongres. Krajevni medstro-
kovni odbori, oziroma posamezne
strokovne organizacije, ki obenem vr-
še tudi funkcijo krajevnega medstro-
kovnega odbora, če nimajo 100 čla-
nov, nimajo pravice do zastopstva na
kongresu.

Število članov se ugotavlja po po-
vprečno vplačani kvoti v zadnjih 12
meseceh pred sklicanjem kongresa.

Vsak oblastni odbor sme poslati
na kongres 2 delegata.

Stroške za delegate plačajo tiste
organizacije in korporacije, ki je de-
legirajo.

Pravico do predlaganja predlogov
za dnevni red kongresa imajo vse
priključene organizacije kakor tudi
oblastni in krajevni medstrokovni od-
bori. Predlogi za dnevni red kongre-
sa se morajo vposlati izvršnemu od-
boru v roku prvih štirih tednov po
objavi razpisa kongresa, ki jih pred-
loži v presojo vsem priključenim or-
ganizacijam.

O sklicanju kongresa, kraju in za-
časnem dnevnem redu sklepa in ob-
javlja izvršni odbor tri mesece pred
vršitvijo.

Zedinjena delavska strokovna
zveza Jugoslavije, centrala
Beograd.

Predsednik v. z.: D. Stojilković, s. r.

Tajnik: Bogdan Krekić, s. r.

**Knjige Cankarjeve družbe, ki izidejo letos že v sep-
tembru, torej prihodnji mesec, 5 po številu,
bodo bogate, lepe, zabavne in poučne. Kdor
še ni vpisan, naj ne odlaš. Za svojo Cankar-
jevo družbo morate stati vsi strokovno orga-
nizirani kakor eden, da Vas bo svet videl tudi
na tem delavsko-kulturnem poprišču in mej-
danu.**

**Brivski pomočniki in pomočnice, nedeljski počitek
uveljavite s svojo lastno močjo in zavednostjo.
Naj nobeden od Vas v nedeljo ne dela. Pomnite:
Izboljšanje Vašega lastnega položaja je v Vas
samih, če ste zavedni in vsi za enega, eden
za vse.**

**Nočno delo v pekarnah še ni odpravljeno. Zakaj
ni? Sami sebe vprašajte, kaj ste skupno, vsi
kakor eden, ukrenili, naredili, da bi Vas slišala
odločilna oblast in se zavedala, da ste? Na-
stopate li za svoje interese vsi kakor eden,
odločno, pri vsaki priliki? Veste li, da je pre-
poved nočnega dela v pekarnah največ od-
visna od Vas samih? Zato pokažite se!**

Delo za organizacijo in za razredno zavest vsakega

Mnogo naših težkoč je odvisno
od našega dela in od naših napak.
Potrebno je, da se vsak sodrug, da
se vsak član strokovne organizacije
zamisli, da je on strokovna organiza-
cija. Noben član strokovne organiza-
cije naj ne čaka brezdelno ali samo
z godrnjanjem na nekako »naredbo
od zgoraj«, od vodstva organizacije
ali od funkcionarjev, nego se naj
trudi, da povsod in v vsakem polo-
žaju izvaja principe delavskega giba-
nja v smislu pravil, sklepov občnih

zborov in sej. Noben dogodek v to-
varni, ali drugod, ki zadene delavca
in njegove pravice, ne sme iti mimo
organizacije, to je mimo vsakega po-
sameznega člana strokovne organi-
zacije, da bi ne rekla ona svoje be-
sede v taki ali drugačni obliki. Tedaj
šele bo strokovna organizacija živa,
pomembna in tedaj bodo tudi funk-
cionarji, katere ste vi izvolili iz svo-
jih vrst, tudi lahko vršili svoje delo.
To je gibanje od spodaj, to je delo
organizirane moči.

Ne razburjajte rudarjev!

Ko je Trboveljska premogokopna
družba pod utisom javnosti in mero-
dajnih krogov vsled gladovne stavke
rudarjev bila primorana, da je prekli-
cala svoje zahteve po znižanju plač,
so se rudarji vrnili na delo. Takoj se
je pa opazilo, da je storitev padla.
Pojavili so se glasovi, da je to orga-
niziran odpor napram družbi. Mi na
to nismo mnogo dali, ker poznamo
pridnost naših rudarjev. Mislili smo
si: Je že mogoče, da je storitev pa-
dla, ker si še rudarji od prestanega
trpljenja niso odpomogli in pa, ker se
cel teden ni v jami delalo, so tudi tu
nastale ovire, ki storitev ovirajo.

Ali ko smo zvedeli, da je družba
razglasila po obratih, da smatra to
za organiziran odpor in da bo po-
vzročitelje, če jih izsledí, takoj od-
pustila, v nasprotnem slučaju pa
obrate ustavila, smo smatrali zadevo
za resno, jo skušali preiskati in ugo-
tavljamo sledeče:

Res je, da je produkcija padla.
Padla pa ni v glavnem zaradi zgoraj
navedenih dveh vzrokov, katera je
družba sama povzročila, temveč je
padla predvsem radi tega, ker druž-
ba s svojim nesocialnim postopanjem
napram svojemu delavstvu, jemlje
njemu sama voljo do storitve. Zakaj,
kakšen smisel pa naj še ima delavec,
da se ubija in gara dan za dnevom
in to tako, da naj danes gore obrača
v jami, jutri in pojutrišnjem pa naj
doma ostane in gleda s praznim že-
lodcem v strop, ali se pa naj po kme-
tih peha, da bo nekaj priberačil za
prehrano. Tako, no in sedaj pride
družba in mu še to beraško plačo
hoče znižati! Mi vprašamo vso po-
šteno javnost, naj razsodi, kdo je

krivec padca storitve rudarjev? Mi
pravimo jasno in odločno: **družba sa-
ma je kriva.**

Pri vsem tem je pa družba še več
storila za zmanjšanje storitve njenih
rudarjev. Tako smo ugotovili, da je
družba gotove nasadbe razbila in na
novo sestavila. Tako so se v več pri-
merih znašli ljudje v skupinah, ki še
drug drugemu v pomaganju niso va-
jeni. Zakaj družba tako postopa, ne
vemo. Vemo samo to, da je tu zmanj-
šanje storitve sama povzročila. Na-
dalje, treba je vedeti še to: v akord-
ni tabeli je možnost dajanja akordov
od-do. To je radi tega, da se delovne
prilike in ostali zadržki pri prevzemu
storitve upoštevajo pri zaslužku. To
sedaj njeni službeni organi niso upo-
števali v oni meri kot bi morali. In
tako se je zgodilo, da veliko rudarjev
pri svojem akordnem delu, ni doseglo
niti svoje gospodske dneine Din 38.—.

Sedaj se pa vprašajmo: S kak-
šno delavoljnostjo naj pa še dela iz-
garan človek v akordu, če ob največ-
jem naporu ne doseže niti temeljne
mezdje. Če je tudi to vzrok produk-
cije, potem je to **zopet družba sama
zakrivila s svojo zgrešeno taktiko.**

Zato naj družba ne išče krivcev
drugod, temveč naj potrkaj sama na
svoja prsa in reče: **Sama sem kriva.**
Zato bi bilo želeli, da družba najprej
pri sebi krivdo prizna, in kar je za-
krivila, popravi. Ker če misli, da bo
svojem užaljenemu čutu zadostila s
tem, da bo dražila in preganjala svo-
je rudarje, potem naj ve, da ta pot
ne vodi k izboljšanju odnošajev med
njo in delavstvom. Zakaj, saj še raz-
dražen pes ne posluša več svojega
gospodarja.

Kdaj bo konec sve- tovne gospodarske krize

Na to vprašanje odgovarja fran-
coski minister za javna dela Flandin
z nekaterimi zanimivimi ugotovit-
vami.

Problem odprave gospodarske
krize je problem obnovitve ravno-
vesja v gospodarstvu. Po vojni je na-
stala nadprodukcija pod pretvezo, da
je treba napolniti prazna skladišča,
danes pa nasprotno vlada v vseh dr-
žavah premajhen konsum. Drugi pa-
radoks je, da je nastala kriza vsled
preobilice kreditov v l. 1929 do 1930.,
danes pa se kriza ne more nehati, ker
vlada pomanjkanje kreditov.

Koliko držav pa je danes sploh
sposobnih, da najame kredite. Fran-
coski zunanji minister Barthou se je
vrnil z velikega potovanja po evrop-
skih državah, ne da bi prinesel s se-
boj kakšne finančne zaključke. Pred
vojno se je vsako potovanje franco-
skega zunanjega ministra po Evropi
nehalo z zaključki posojil. Danes pa
ne more francoski zunanji minister
nobeni državi obljubljati posojil. To
je en dokaz splošnega padca kon-
suma pod normalo. Včasih so si dr-
žave izposojevale denar, da so z njim
utrjevale svoje gospodarstvo. Izvozu
denarja so sledila naročila blaga v
upniških državah. Iz posojil se je
oživiljalo gospodarsko življenje držav,
in državne blagajne so bile polne. Da-
nes pa vlada deficit v vseh državnih
blagajnah, ker ni več tujih posojil.
Večina držav je danes brez kredita.
Kako pa naj daje katerokoli podjetje
razvojne možnosti, če je brez kre-
dita.

V nasprotju z državami brez kre-
dita, pa so danes **kapitali brez mož-
nosti naložbe.** Množino na svetu te-
zaviranega zlata cenijo na 35 mili-
jard frankov. Kako visoka pa je šele
vsota tezavriranega papirja!

Treba kapitalu preskrbeti mož-
nost naložbe. To pa je mogoče le, če
zopet zavladava vera v varnost, v po-
litično in valutno varnost.

Glede valutne varnosti zavisi vse
od anglosaških držav. Stabilizacija
funta in dolarja bi dala trgovini var-
nost, ki jo pogreša.

Težja pa je stvar s politično var-
nostjo. Pravijo, da si stojita danes
nasproti dva bloka, **ki sta danes le v
diplomatičnih odnošajih, ki pa bosta
lepega dne v vse bolj kočljivih odno-
šajih.** Ali je ta strah upravičen? Ali
pa naj ima bolj prav zunanji minister
dr. Beneš, ki je pred kratkim dejal,
da se je mednarodni položaj zbolj-
šal?

**Gospodarska kriza je čisto odvis-
na od politike** ter od moči, ki vodijo
to politiko. Sredstva za odpravo kri-
ze so danes tu in milijarde so pri-
pravljene za naložbe. Toda ljudje še
niso prišli do tega, da bi spoznali,
kako je vse odvisno od čuta varnosti
in da se ne more začeti ustvarjajoče
delo kapitala, če ljudje ne vedo, kaj
prinese jutrišnji dan.

Problem konca svetovne gospo-
darske krize je mnogo manj problem
financ, ko pa problem atmosfere, v
kateri živi svet, zlasti pa, v kateri ži-
vi Evropa.

(»Trgovski list«.)

**V vsako delavsko
stanovanje naš de-
lavski tisk!**

Rix.

Naša zunanja trgovina

b) Kaj izvažamo?

Glavni izvozni produkti so: les, živina, žito, tobak, sadje, rude.

1. **Živina.** Prva povojna leta so bila za izvoz zelo ugodna. Izvažalo se je vse vprek. Tudi najlepšo plemensko živino. Posledice tega brezglavega postopanja so se kmalu pokazale. Kvaliteta živine je padla. Inozemski kupci so se obrnili drugam. Močno ovirajo izvoz živine razne trgovske pogodbe, ki dopuščajo samo majhne kontingente (množine) ter izredne devizne odredbe, ki otežujejo plačevanje. Naša najboljša odjemalca sta Italija in Avstrija. Hudo konkurenco nam delata Ogrska, ki nudi boljšo živino ter Rumunija, ki prodaja ceneje. Iz Grčije nas je izpodrinila Turčija, iz Češke Poljska. Najbolj stalen je izvoz svinj. Pogoji za gojitev perutnine so pri nas ugodni, žal je ne gojimo tako kot bi bilo treba. Kmet goji perutnino kot postransko stvar, goji razne vrste (rase) mešano. Nujno je potrebno, da se gojenje perutnine preokrene, da se goji rasno-standardizirano perutnino. Značilno je, da Italija uvaža našo perutnino poceni za lastno porabo in izvažajo svojo izbrano perutnino dražje. Kar velja za perutnino, velja tudi za jajca. Dobra jajca tehtajo 1000 komadov 50–60 kg, medtem ko tehtajo naša samo 45–50 kg. Naš največji konkurent je Rusija, ki izvažajo samo izbrano perutnino in jajca. Izvoz mlečnih izdelkov je malenkosten. Še največ se izvažajo srbskega sira kaškavalja, toda le v južne in vzhodne kraje, ker se v zapadnih deželah radi neokusnega pakiranja ne more uveljaviti.

2. **Žito.** Izvoz žita je naraščal vse do izbruha poljedelske krize leta 1929. Glede žita velja isto kot glede živine. Naše žito je premalo izbrano in se vsled ostre konkurence na svetovnem trgu ne more obdržati. Leta 1931 so pri nas naenkrat poskočile cene pšenici, moki in kruhu. Mali ljudje-delavci so si morali močnejše zategniti pasove in iz svoje, že do skrajnosti nizke mezde, kupovati najvažnejše hranivo, kruh. Kaj je bilo temu vzrok? Da se pospeši izvoz žita, se je leta 1931 ustanovila Privilegirana izvozna družba, ki je imela edina pravico nakupovati pšenico ter jo prodajati doma in v inozemstvu. Kupovala je pšenico od poljedelcev po 160–175 Din za 100 kg. To je približna produkcijska cena kmeta, leži pa nad svetovno ceno. Zato je družba prodajala doma pšenico dražje, po 240 Din, v inozemstvu pa pod ceno. Družba je rabila mnogo denarja, posodila ji je Privilegirana agrarna banka. Kar ni zadostovalo, je družba dobila še francosko posojilo, kar pa še vedno ni zadostovalo. Družba nakupljenega žita, radi ostre konkurence Ogrske in Rumunije, ni mogla takoj prodati. Ker je pa imela edina pravico kupovati, je morala od kmetov pokupit še ostalo pšenico. Ker ni imela denarja, je izdala bone. Kmetje s tem niso bili zadovoljni. Zadovoljni pa tudi niso bili velemlini, ki niso mogli več sami trgovati in niso zaslužili običajnih profitov. Organizacija je bila pomankljiva. Kmetje so pričeli na skrivaj prodajati žito mlinom sicer ceneje, a za gotov denar, in mlini so prodajali pod roko moko naprej. Žitni monopol se ni obnesel ter je bil leta 1933 ukinjen. Izguba je bila precejšnja.

3. **Sadje.** Kar smo povedali o žitu in živini, velja še v večji meri za sadje. Dasi so naše slive izborne kakovosti ter stojimo s produkcijo 850.000 ton na prvem mestu, se vendar naše slive na svetovnem trgu ne morejo uveljaviti. Organizacija eksporta je pomankljiva, sušenje sliv nepopolno, zastarelo. Isto velja tudi za ostalo sadje.

4. **Vino.** Izvoz sorazmerno majhen. Trta se goji po starih običajih, mesto da bi se gojile one vrste, po katerih je največje povpraševanje. Na izvoz vina plačuje država premijo, to se pravi, za izvozno vino plača država gotov znesek.

5. **Lan.** V produkciji lanu smo za Rusijo, Italijo in Poljsko na 4. mestu. Naš izvoz je

bil do pojava Rusije na svetovnem trgu precej živahen, s prvovrstnim ruskim lanom pa ne more konkurirati.

6. **Hmelj.** Takoj po prevratu je bil izvoz živahen, pri nas se je nasadilo precej zemlje s hmeljem, tako da smo po velikosti nasadov na 4. mestu za Nemčijo, Češko in Anglijo. Izvoz pada.

7. **Tobak.** Monopolska uprava določa, kje in koliko se sme naseliti tobakovih rastlin. Odkupuje in prodaja tobak uprava sama po ceni, ki jo določi. Glavna njena skrb je seveda izdaten državen dohodek in šele v drugi vrsti splošni gospodarski interesi. Prva povojna leta se je izvoz radi slabe uprave in visoke režije ponesrečil, forsirala se je domača uporaba in znani so nasveti ministrstva, da naj se ukinejo vse zabrane kajenja v javnih lokalih, gledališčih, kinematografih, tramvajih itd. Te odredbe naj pomagajo zdraviti državne finance na dokaj nevaren način: na račun ljudskega zdravja in požarne nevarnosti. Prenizka odkupna cena vodi do skrivne prodaje tobaka in intenzivnega tihotapstva. Letno produkcijo omejuje monopolska uprava na 12–14 milijonov kilogramov. Leta 1932 in 1933 se je posrečilo izvoziti v Poljsko in Češko precejšnje množine, dasi po nizki ceni.

8. **Opium.** Iz makovega semena se pridobiva opium, to je zmes različnih strupov, ki so v kemiji in zdravilstvu znani pod imenom alkaloidi. Iz opija se dela morium, codein in druga zdravila. Naš opium je zelo dobre kvalitete. Po vojni so se iz Južne Srbije izselile stare turške rodbine, ki so znale dobro gojiti mak, vsled tega je produkcija opija nekoliko ovirana. Izvažamo ga v Nemčijo in Francijo.

9. **Les.** Lesna industrija je pri nas najbolj razvita. V Sloveniji in Srbiji imamo pretežno domač kapital, v Slavoniji in Bosni prevladuje tuj, ki je prišel tja že za časa Avstrije. Velika gradbenost po vojni ter izpad Rusije iz svetovnega trga, je zelo pospeševalo izvoz našega lesa, dasi se ugodna konjunktura ni popolnoma izrabila. Kasneje nas je prisilila močna avstrijska in rumunska konkurenca, da smo si poiskali bolj oddaljena tržišča v sev. Afriki in Španiji. Leta 1930 se je na svetovnem trgu zopet pojavila Rusija, ki je po nizki ceni nudila vse vrste lesa. Ostre ruske konkurence naša lesna industrija ni prenesla, žaga za žago je ustavila obrat. Naše sosednje države nam dovoljujejo uvoziti le majhne množine lesa. Naš nekdanji največji odjemalec, Italija, favorizira Avstrijo, dovoljuje ji izredne kontingente ter nudi razne ugodnosti. Tudi Francija nam dopušča le majhen kontingent.

10. **Rude.** Radi slabo razvite industrije izvažamo večino rud ter uvažamo kovinske izdelke zopet nazaj, dražje. Bakrena ruda se koplje v rudniku Bor, ki daje najboljšo rudo v Evropi. Rudnik je francoska last. Vsa bakrena ruda se pretali v surov baker in se izvažajo v Nemčijo, Francijo in Belgijo. Drug bakren rudnik je Majdanpel, ki je last belgijske družbe. Produkcija surovega bakra narašča. Lanska produkcija v Boru je znašala 40.000 ton. Svinčena ruda se izvažajo v Belgijo in Italijo, rudniki so pretežno v angleških rokah. Važni so rudniki kroma, to je kovine, ki daje z železom kromovo jeklo, ki je izredno trda in se rabi za izdelovanje tankov, vojaških čelad ter orodja, ki ne zarjavijo. Kromovo rudo izvažamo. Izvoz železne rude je bil do leta 1930 velik, potem je pa padel radi zastaja v industriji. Isto velja tudi za cinkove rude.

11. **Premog.** Ker naš premog ni prvovrsten, ga zelo malo izvažamo. Največ ga gre v Italijo in Avstrijo.

12. **Bavksit,** iz katerega izdelujejo aluminij, se koplje v Dalmaciji. Izvoz narašča.

13. **Cementi** iz dalmatinske cementne glinice so prvovrstni. Tvorilnice so povečini italijanske, so od leta 1932 kartelizirane.

(Konec.)

Kako znajo smicati

Malo nenavaden izraz »smicati«, ali drži. Posebno kar se tiče trboveljskih rudarjev. Vse okrog magnetov TPD se trudi, da bi rudarje nekako pripravilo, da bi se jim znižali prejemki, da bi se uveljavila želja in načrt delničarjev TPD. To je »smicanje«. Tiho, diplomatsko, spretno, samo da se na zunaj, v javnosti vidi in čuti, da se rudarjem hoče pomagati, samo... ham, mhm, tako, da rudarji ne bodo mogli reči »da«, pa tudi ne »ne«. Vstajajo akcijski odbori s hudičevimi zvanečimi imeni, ki bi radi zrevolucionirali rudarje, a odgovornosti nočejo prevzeti.

Na prvih pogajanjih je namreč bilo sporazumno sklenjeno, da se ista prelože za 8 dni, da bodo zaupniki rudarjem vse predloge in načrte povredali v revirjih.

To se pa lahko, seveda, zgodi le potem sestankov in shodov.

No, in... kaj je bilo. Shodi in sestanki se niso mogli v revirjih vršiti, ker niso bili dovoljeni. Zaupniki tako niso dobili od rudarjev nobenih poblastil, nobenih direktiv in tega, kar je potrebno pri pogajanjih.

Ali, kljub temu je tisti rok 8 dni

potekel in na generalnem ravnateljstvu TPD so čakali prihoda rudarskih zaupnikov. Pa je prišel samo zastopnik ministra za gozdove in rudnike, rudarski glavar ing. Močnik iz Zagreba. Rudarski zaupniki so pismeno sporočili, da nimajo pooblastila od delavcev, ker jim je bilo preprečeno z njimi se razgovoriti in naj se konferenca preloži še za en teden in v revirjih dovoli shode.

Pa je rudarski glavar izjavil, da se rudarsko ministrstvo ne bo interesiralo nad sporom, ako ne pride do takojšnjih pogajanj.

Ali ni to »smicanje«?

T. P. Družba hoče izvesti nameravane redukcije, ker pa so rudarji z gladovno stavko to zaenkrat preprečili, pa je zabrenkala na druge strune in začelo se je »smicanje«, v katerem pa poskušajo ribariti še razni volkovi, ki so oblekli ovčjo kožo.

Vrana vrani pa namreč ne izključuje oči.

Nauk?... Zavijajmo rokave. Rešitev rudarjev je v rokah rudarjev samih, in, kajpada, v rokah vsega delavstva, pravega delavstva.

—g—

Naše delniške družbe

Leta 1932 je bilo 1609 družb z glavnico 10.062 milijonov Din. Od teh delniških družb je bilo 632 denarnih zavodov s 3827 milijoni Din, 691 industrijskih podjetij s 5136 milijoni Din, 143 trgovskih podjetij in 51 prevoznih.

V omenjenem letu so imele vse te družbe 389 milijonov Din izgube in 302 milijonov čistega dobička.

Denarni zavodi so imeli 49 milijonov izgub in 113 milijonov Din dobička.

Trebča mines

Družba Selection Trust v Londonu je s svetovnoznanimi Central Mining Corporation in Paneroja ustanovila 5 družb, ki naj eksploatirajo bogato svinčevo in cinkovo rudo v južnih delih naše domovine. So to: Trebča mines, Zletovo mines, Novo brdo mines, Janjevo mines in Belasica mines. Najvažnejša družba je Trebča mines, ki se je nedavno združila z Belasico mines.

Družba Trebča mines je leta 1928 dobila 50 letno koncesijo. Rudarsko pravico ima družba na površini 883 kvadratnih milj. Zaloga rude je cenjena na 2 in pol milijona ton. Trebča rudnik je poleg Borskega največje in naidobičkanosnejše rudarsko podjetje naše domovine.

Glavnica Trebča mines je 1 milijon 125.000 angleških funtov. To je okrog 250 milijonov Din. Za koncesijo je družba plačala 150 milijonov

Rudarska podjetja 28 milijonov izgub in 51 milijonov Din dobička (Bor, Trebče).

Prehranbena industrija 20 milijonov izgub in 35 milijonov Din dobička (sladkorne tovarne).

Lesna industrija 84 milijonov Din izgub in 7 milijonov Din dobička.

Transportna podjetja 74 milijonov izgub in 3 milijone dobička.

Vse družbe so izplačale 85,7 milijona Din dividend in 8,7 milijona Din tantomem (nagrad).

Din (za 50 let!), investicije so znašale 280 milijonov Din, a je družba že 28 milijonov amortizirala in si napravila še 36 milijonov Din rezerv.

Produkcija in dobiček:

Leta 1931 se je produciralo 256 tisoč 549 ton, s čistim dobičkom 110 tisoč angl. funtov ali okroglo 24 milijonov Din.

Leta 1932 je znašala produkcija 597.963 ton in 114.000 angl. funtov ali okroglo 25 in pol milijona Din čistega dobička.

Leta 1933 pa je znašala produkcija 535.869 ton, čisti dobiček pa 221 tisoč angl. funtov ali okroglo 50 milijonov Din.

Ruda ima 9% svinca in 8,7% cinka. Predela se na koncentrat s 77,5% svinca, odnosno 50% cinka, in se izvažajo preko Soluna v Francijo, Španijo, Nemčijo in Belgijo.

Ljubljanski proletarijat na Jesenicah

Srce se nam je topilo veselja, ko smo stopili na jeseniška tla.

Pozdravljeni sodruzi in sodružice!

S ponosom smo gledali dvoje rdečih praporov, ki sta si v našem in vašem imenu prožila prijateljski pozdrav. Sprejeli ste nas, ne samo kot sodruge, ampak kakor rodne sestre in brate. Hvala vam tisočera! Dvodnevno bivanje med vami in vaša gostoljubnost in sodružnost, dragi sodruzi in sodružice, nam ostaneta v neizbrisnem spominu. Saj vaša solidarnost je dokaz ne samo nam, marveč tudi onim, ki niso v naših vrstah, da smo vsi eden in ene misli.

Velike so bile naše čete, a na žalost smo morali opaziti, da so še tudi med vami oni nezavedni, ki nočejo stopiti v naše vrste.

Zdelo se mi je, da so hoteli celo ponosni vrhovi vaših planin stopiti v naše vrste: ali vi, nezavedni, tega ne čutite?!

Kličem vam: Izlet ljubljanskih kovinarjev naj bo vam kot je kmetu pomlad. Pomlad, katera vam veleva, da se že enkrat vzdramite, da primete za pljug in začnete orati fedino

nezavednosti in tako razorano posejate z rožami proletarijata, rož rdečih in proletarske solidarnosti, vonj katerih naj se razširja daleč, daleč naokrog.

Naj zažari zvezda proletarijata, duh proletarske samozvesti, med vami tako, kakor žarijo peči vaših topilnic. Kajti naš smoter je in mora biti: Vsi za enega, eden za vse. Ker le tako in v tem bodo izpolnjena naša stremljenja, želje in delovanje.

Pozdrav sodružic tovarne »Saturnus«

Anica Pahar-jeva.

J. V. Starogorski:

To smo MI!

(Beležke z zleta rdečih kovinarjev.)

»Gotovo!... Odhod!«

V lokomotivi je tiho začvrčalo, začumelo in para je sunila bat, da so se zganila kolesa, zavrtela in vlak, posebni izletniški vlak, moščanskih in ljubljanskih kovinarjev, je spozel po progi, puhnil iz dimnika lokomotive sivkastočrni dim, zasopel razigrano kakor žrebe na paši in zdrdrali smo po gorenjski progi proti Jesenicam.

Zelenje je bilo na vagonih, med zelenjem rdeče cvetlice — dekleta, ki so z rdečimi robci mahal na zraku, kakor da hočejo vsem, ki jih vidijo, sporočiti:

»Hej, ti smo MI!«

V vagonih je bilo pa pisano, veselo razposajeno. Dekleta so imela okrog vratu rdeče, nežne robce, da so bile, kakor mak na polju, ljubeznive in vse pomlajene, fantje pa korajžni in vljudni.

In povsod na postajah na gorenjski progi so nam mahal v pozdrav; železničarji so nam prijateljsko salutirali, kakor bi nam govorili:

»Bodite pozdravljeni, rdeči kovinarji!«

Sava ob progi je v svoji strugi šumela, kakor bi tudi njen šum hotel sodelovati z vriskajočimi grli fantov in s petjem deklet. Gorski grebeni: Storže, Stol, Triglav, pa so zvedavo gledali na dirajoči, ovenčani vlak, na mak, ki je gledal iz oken, kakor bi hoteli izpraševati:

Hej, kdo pa ste, vi, tam v tistem ovenčanem vlaku?«

In kakor da jih je mak v vagonih razumel, kakor bi jih fantje slišali, so odgovarjali z vriskom in petjem:

Hej, ti Stol, ti Triglav, očkaj: Mi smo to, rdeči kovinarji!«

Na Jesenicah se je ustavil vlak, globoko je zasopel in se oddahnil:

»Prišel sem Vas, sedaj pa glejte, kako se boste postavili. Vidite, dve rdeči zastavi vibrata v pozdrav.«

Iz vagonov se je vsulo, kakor bi kdo trosil raznobojno cvetje na trotoar. Marjetice, vrtnice, mak, narcise, rožmarin, nagelji in kaj vem kaj vse je napolnilo peron in se pomešalo med encian, rododendrom, planinke in druge gorske rože, da nisem vedel kam naj pogledam, kje naj ustavim svoje oči.

»Družnost!«, so odjekali vzkliki in pozdravi, kovinarska delavska godba pa je igrala pozdravno koračnico, da so poskakovala srca v prsih.

Rdeči zastavi sta se poklonili, pozdravili in ko je godba utihnila, je spregovoril kovinar Toman v imenu jeseniških rdečih kovinarjev pozdravno besedo. Povdaril je, da so takšni izletniški sodružni sestanki moč in krepitev proletarske solidarnosti, ker vodijo k spoznavanju drug drugega in utrditvi borbene sile proletarijata.

Odgovoril je v imenu moščanskih in ljubljanskih rdečih kovinarjev kovinar Galof, ki je tudi povdaril, da so ti sodružni obiski porok za boljše medsebojno razumevanje vseh, ki so izkoriščani. Tako stopamo na oder javnega življenja, da nas vidijo tudi tisti, ki bi nas ne videli radi in nas niso hoteli videti do dandanes.

Rdeči zastavi sta se dvignili v višino, zaplapolali, praporščaka pa sta stopila s perona na cesto. Za zastavami pa mi, in bila nas je, ko smo šli proti tovarni KID, pol kilometra dolga vrsta. Godba je igrala koračnico, da so noge nehotе same stopale po taktu. Iz vseh hiš so nam mahal v pozdrav in »Družnost!« klici so doneli na naša ušesa od vseh strani. Spalir ob cesti pa je bil kakor živa stena, ki je pozdravljala.

Dva dni je trajal izlet.

Ogledali smo si tovarniške prostore KID, svojevrsten svet, v katerem gospodujejo in delajo svojevrstna bitja-stroji, ustvarjena od človeka, ki se gibljejo po določenih zakonih, ki jih jim je predpisal človek-bog. Različna govornica se sliši pri teh bitjih-strojih, grmeča, klepetajoča, tu nagla in bistra, tam počasna, preračunljiva.

Precizne, na sekundo določene kretanje teh robotov vzbujajo začudenje in sam človek-bog, njihov stvaritelj, se čudi svojim umotvorom. Kaj je res tako mogočen, da je mogoče ustvariti toliko in takšnih jekle-

Žitni monopol v ČSR.

Vladne stranke so po dolgih pogajanjih sklenile uvesti žitni monopol, ki je bil pred kratkim uveljavljen. Visoke uvozne carine in uvozne omejitve so že sedaj pripomogle, da se je produkcija žita močno ojačila. Lanska dobra letina je dala več nego znaša domača potreba in posledica je bila, da so cene pričele padati. Namer žitnega monopola je zjamčiti kmetovalcem rentabilnost produkcije.

Ustanovila se bo posebna delniška družba z glavnico 50 milijonov Kč. Imela bo edina pravico trgovati z žitom, vsi producenti ji bodo morali ponuditi svoje žito v nakup. Država ni dolžna dati družbi na razpolago denarnih sredstev, zato pa tudi ne bo udeležena ne na dobičku in na izgubi. Slednja je skoro nemogoča, kajti država je zavezana prevzeti koncem leta vse družbine neprodane zaloge žita po sorazmerno visoki ce-

ni in jih v inozemstvu prodati za znatno nižjo ceno.

O prisilni ureditvi produkcije se v gospodarskih krogih mnogo študira. Odkupna cena pšenice začetkom žitnega leta je določena na 162 Kč (320 Din) za meterski stot vsako četrtletje se bo dvignila za 5 Kč in bo znašala koncem žitnega leta 182 Kč (365 Din). Prodajna cena bo za 13 Kč (26 Din) višja. Z dobičkom bo družba krila režijo itd.

Bojimo se, da bodo s to uredbo v prvi vrsti zaščiteni veleagrarci, oni bodo prodajali svoje pridelke za ugodno ceno. Kako bo delovno ljudstvo kupovalo drag kruh, odnosno ostajalo lačno, uredba ne predvideva, pa tudi tega ne, kaj in kako bo država prodajala drago plačani presežek žita in iz kakšnih davkov bo iztisnila v to svrhu potrebni denar. Naš žitni monopol imamo še vsi v zelo slabem spominu.

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI

Savez Metalskih Radnika Jugoslavije

Centralna uprava je na svoji seji od 12. julija 1934 sklenila, da se skliče dne 6. in 7. oktobra 1934 v Beogradu

KONGRES

Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije.

Začasni dnevni red:

1. Poročilo uprave.
2. Projekt novih pravil in pravilnika.
3. Delovni trg, položaj in aktualne zahteve kovinarjev.
4. Zadrugi pokret.
5. Volitev nove Centralne uprave.
6. Prošnje in pritožbe.
7. Raznoterosti.

Volitev delegatov se vrši na podlagi stanja članstva z 30. junijem 1934.

Podružnice morajo poslati svoje predloge do 1. septembra 1934 centralni upravi.

Centralna uprava.

RUDARJI

Obnova mezdne gibanja rudarjev pri TPD

Kar smo najmanj pričakovali, se je zgodilo: V soboto popoldne, dne 28. julija, so bili zastopniki rudarjev od rudarskega glavarstva brzojavno pozvani, da se udeležijo pogajanj, ki se prično v pondeljek, dne 30. julija v Ljubljani.

Delavski zastopniki so se temu pozivu odzvali. Ko so prišli pa na razpravo, kjer se jih je po zastopniku

ministra za rude in šume pozvalo, da z ozirom na to, da se je ministru za rude in šume posrečilo naročila premoga pri TPD zvišati za 6.000 ton mesečno, kar znaša povečanje za dva delovna dneva v mesecu, pristanejo na takojšnji kompromisni sporazum z družbo.

Ker pa tega delavski zastopniki pod nobenim pogojem niso mogli sprejeti, prvič iz razloga, ker zato niso imeli nobenega pooblastila od rudarjev, in drugič pa, kaj hočejo popuščati, ker so itak zadnjič rudarji s svojo gladovno stavko prisilili družbo, da je morala svoje zahteve umakniti. Še le po daljši razpravi se je zastopnikom delavstva posrečilo izposlovati 8 dnevni čas, v katerem se imajo z rudarji dogovoriti glede nadaljnjega postopanja.

Na noben način pa ne smatramo za umestno, da se že sedaj vsiljuje popuščanje na mezdah, ko še rudarji niti enega šilta niso več napravili. Ti bi že želeli, da merodajni krogi to sprevidijo, da absolutno ni prav, da se te sestrane rudarje tako nesramno izziva. Dajte ljudem mir, delo in kruh, ne pa izzivanje.

SPLOŠNA DEL.STROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Kranj

V nedeljo, dne 29. julija je priredila podružnica Splošne delavske strokovne zveze v Kranju javno delavsko zborovanje. Udeležba je bila ogromna. Vsi prostori hotela »Nova pošta« so bili nabito polni, mnogi so radi premalega prostora odšli. Zbo-

rovanju je predsedoval predsednik podružnice, sohr. Kerč, referirali pa so sodrugi Čelešnik in Sedej o delovanju in proračunu Delavske zbornice, Jakomin pa o položaju delavstva in važnosti strok, organizacije. Delavstvo je govornike nagradilo z navdušenim aplavdiranjem. Sohr. Kerč je opetovano pozval tudi one, ki so demagoško v nekem lističu napadali naše funkcionarje v Del. zbornici, da javno na tem shodu povedo delavstvu in prizadetim v obraz, kaj jim v Del. zbornici ni všeč. Dasi so bili navzoči, se ni nihče upal oglasiti k besedi.

Delo in razvoj našega pokreta v Kranju gre neovirano naprej. Delavstvu se odpirajo oči in sito je večnega žrtvovanja za dobičke drugih, ker se zaveda, da le s svojo pravo razredno organizacijo je mogoče urediti in izboljšati svoje mizerne razmere. Vprašanje delavskih mezd, zlasti v tekstilni in pletilni industriji, je najbolj pereče. Kajti mezde so nad polovico nižje kakor skromen eksistenčni minimum. Zato zahteva delavstvo zvišanje plač in zakon o minimalni mezdi; zahteva striktno izvajanje zakonitih določil v delavski zaščiti. Zahteva izboljšanje bolniškega zavarovanja in uvedbo brezposelnega in pokojninskega zavarovanja. Končno hoče delavstvo biti upoštevano kot človek in enakopraven član družbe. Delavstvo ni krivo na zavoženem mednarodnem gospodarstvu, zato odklanja, da se vsa bremena krize valj na njih ramen. Samoposebi je razumljivo, da podjetnikom in njih podrepnikom napredek in zavest kranjskega delavstva ni všeč in da se poslužujejo vseh mogočih reči, klevet itd., da bi delavstvo begali in odvrčali od njih organizacije. Nas to ne preseneča, ker s tem vedno računamo, zato nas to tudi ne ovira, ampak nasprotno nas prepričuje, da smo na pravi poti. Pomilujemo le one, ki še tavajo v zmoti in nasedajo, ker s tem škodujejo sebi in svojim v organizaciji in takorekoč nezavestno pljujejo v svojo lastno skledo. Med te zaupnike je treba iti, njim odpreti oči!

Delavski shod v Kranju je pokazal, da je moč naših organizacij tudi v gorenjski metropoli resen faktor, s katerim bodo, hote ali neho, morali podjetniki in vsi oni, ki jim to ni všeč, računati.

Naprej preko vseh ovir!

Tržič

Naša strokovna organizacija je zadnje mesece razvila prav agilno delovanje. Javni shod 10. junija je vzdramil vse delavstvo iz mrtvila. Delavstvo vstopa trumoma v organizacijo, ker spoznava, da le močno združeno v pravi razredni organizaciji more odpraviti vse ono zlo, ki je krivo njih mizernega položaja. Orga-

nizirajo pa se delavci tudi iz ostalih podjetij. Organizirano delavstvo podjetja barona Born je potom svoje centrale Splošne del. strok. zveze predložilo podjetju predlog za povišanje plač. Dne 14. julija se je vršila v pisarni barona Borna v Tržiču razprava, kjer je bilo doseženo 10 odst. povišanje plač vsemu delavstvu. Po kolovdaciji podjetja pri postaji se bo vršila ponovna razprava, na kateri se bo uredilo poleg plač tudi ostalo službeno razmerje. Drugi javni shod, ki se je vršil 22. julija, pa je pokazal, da zavedno delavstvo vstaja k svoji obrambi in borbi za svoje človečanske pravice. Na obeh javnih shodih je poleg domačih funkcionarjev referiral Čelešnik iz Jesenic, kateremu se za vzpodbudne besede zahvaljujemo.

Podružnični odbor vrši z vso vne-mo članske in zaupniške sestanke, kjer se novo vstopivše člane in funkcionarje vzgaja k smotrenemu notranjemu organizatoričnemu delu. Naš strokovni pokret postaja z vsakim dnem številčno in moralno močnejši. Tako je tudi prav, ker le z železno organizatorično disciplino in razredno zavednostjo bo delavstvo v stanu reševati svoja vsakodnevna vprašanja in končno streti z internacionalno povezanostjo vsega delavskega razreda suženjske verige kapitalizma.

Litija

Vsled neorganiziranosti tekstilnega delavstva in gospodarske depresije, se je tudi položaj delavstva v Litiji zelo poslabšal. Podjetje »Mautner« neredno obratuje. Lansko leto so bile delavstvu poleg ponovnih brezplačnih dopustov znižane tudi plače. Delavstvo je na poslabšanju svojega položaja mnogo tudi samo krivo. Zadnja leta je bilo brez organizacije. Nekateri posamezniki so od slučaja do slučaja pokazali »firmo« Narodne strokovne zveze. Naši sodrugi videč, da tako ne more več naprej, so pokrenili agitacijo in obnovili podružnico Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije. Vodstvo podružnice si je nadelo težavno nalogo, da odpravi splošno mrtvilo in brezbriznost delavstva za svoje interese in da prične agilno z akcijo proti nadaljnjemu poslabšanju delavskega položaja. Delo podružnice je izredno težko. Delavstvo, ki je izgubilo zaupanje do organizacije radi različno barvanih frazerijev, je težko spraviti nazaj na pravo pot. Ko se je pričelo z delom, je zanimivo to, da so se takoj našli ljudje iz različnih smeri, ki jim nikakor ni všeč, da se delavstvo zopet organizira k obrambi svojih pravic. Cela dolga leta se ni nihče zganil. Sedaj pa, ko smo pričeli organizirati mi, so iz ljubosumnja začeli svojo staro zločinsko razdiralno delo. Gospodje, pustite delavstvo v miru! Ne begajte ga! Ali

»Najlepše in najprijetnejše je biti v družbi proletarcev, ki ustvarjajo novo dobo življenja.«

Zato pozdravljeni!

Borski rudnik

Francoski listi poročajo, da je letos v prvem polletju dosegla produkcija bakra v Boru (last francoske družbe Bor mines) rekordno množino 21.409 ton napram 18.619 tonami v istem razdobju lanskega leta.

Baker iz Borskega rudnika vsebuje precej zlata. Izločajo ga s pomočjo električnega toka. Francoska družba pošlje baker v Amsterdam, da odločijo zlato. Ker se mora vse zlato, ki se najde na ozemlju naše države prodati Narodni banki, se vrača naše zlato iz Amsterdama preko Pariza domov. S tem je prvič onemogočena točna kontrola s strani naših oblasti in drugič zaslužek pri elektrolitičnem izločanju gre v inozemstvo.

Naša Narodna banka je pred kratkim kupila 52 kg surovega borskega zlata, ki je vsebovalo 47 kg čistega zlata, za 2.450.000 Din, to je 1 kg za 50.000 Din. Ker je oficialna cena preračunana po naši valuti 37.736 Din za kg, je Narodna banka plačala francoski družbi 38% premijo nad ceno.

nih in železnih robotov, jim predpisati zakone? Ali gorje, če roboti podivjajo, če prekršijo zakone mehanike, gorje človeku-bogu, če se tedaj pomeša med nje! V žebljarni je nešteto strojev, večjih in manjših, enih, ki se sučejo z neznansko brzino, drugih počasnih, izpod katerih kapljajo kakor deževne kaplje po strehi, žebli, veliki in majhni raznih oblik in podob.

V martinarni pa je teklo železo, podobno sončni masi, kakor teče voda v potoku.

Jemalo nam je vid, v peči pa je vrelo, kakor da vre olje. In ko je tekla iz ogromnega kotla ognjeno-bela reka, so odskakovali roji isker v zrak in na vse strani kakor bi se na nočnem nebu vsul roj padajočih zvezd.

Tri ure smo bili v državi robotov in si ogledali njih dejanje in nehanje. Ko smo stopili na cesto, smo bil izmučeni.

Kaj je tako strašna atmosfera v državi robotov? In tisti, ki morajo služiti tem strojem, kako morejo zdržati? Kaj res zahteva

boj za vsakdanji kruh takih naporov in zatajevanja? Kaj ne bi mogli stroji za svojega stvarnika ustvariti vsega, kar mu je potrebno, ne da bi ga mučili? Saj zato jih je vendar ustvaril? Človek-bog je dal življenje in moč strojem, tisočkrat večjo moč, kakor jo poseduje sam, zakaj bi mu tedaj hvaležno ne služili?

Človek-bog, revidiraj svojo ustvaritev in preišči, kdo je krivec, da se je pokvarilo tvoje stvarstvo ter pošlji odrešenika.

Drugi dan smo si ogledali Vintgar. Kratos in veličastvo narave. Človek se počuti v tem divjeromantičnem kraju, v mavričnem sijaju razpenjenega hudournika, ki drvi po pečinah, kakor v pravljicah tisoč in ene noči, ki jih je pripovedovala princesa Šeherezada...

Popoldanski vrtni koncert delavske kovinarske godbe je bil lepo obiskan. Prostoren vrt, ves zelen, orjaški greben Mozaklje, s Karavankami in Alpami v ozadju kot kulise. V dvorani Delavskega doma so se vrteli pari v poskočnih in valujočih plesnih ritmih. Mladost in razigranost je dajala duška svoji svežosti, dasi je bila zunaj pasja vročina julijskega dneva.

Zvečer so nas pa zopet Jeseničani z godbo na čelu spremili k vlaku. Kilometerska vrsta spremljevalcev, na peronu gneča, glava pri glavi, kakor na travniku marjetice ali na njivi mak.

Ko so se vagoni zganili, se je začel vrisk in klici so zadoneli, zadnji pozdrav Jeseničanom, ti pa so zopet klicali odhajajočim. Akordi godbe so se dušili v morju človeških glasov. Mogočen je tak trenutek in silen je njegov ritem. Prijetno je živemu človeku v taki sredi in s ponosom prizna in potrdi:

Sodrug!

KUPUJTE IN ZAHTEVAJTE POVSOD KRUH IN PECIVO IZ
Delavska pekarna Mirko Cvrtila, Ljubljana
 POSTOJSKA ULICA 11, DESNO. TELEFON 31-71.

Sodružice!

nima že dovolj slabih razmer? Nas to početje v našem borbenem delu za interese delavstva ne bo zavrlo.

Dne 20. julija se je vršila razprava, ki jo je sklicala Delavska zbornica na poziv Splošne del. strok. zveze. Pri razpravi so sodelovali: za Del. zbornico Joža Golmajer, za centralo SDZJ s. Jakomin in delavski obratni zaupniki. Razpravljalo se je o različnih nedostatkih pri delu, plačah, odškodninah radi zadržkov pri delu, o pravilnem tolmačenju §§ 219.220 Obrtnega zakona, o pošiljanju delavstva na dopust itd. Sporazumeli smo se, da se izdela nov delovni red, ki naj obsega vsa ta vprašanja in jih pravilno uredi. Podjetje izdela osnutek del. reda, ki ga izroči potom zaupniškega odbora v pretres organizaciji, nakar se vrši ponovna razprava, ki zadevo končno in definitivno uredi.

Razpravljalo se je dalje v reduiranju obratovanja. Podjetje je izjavilo, da je radi deviznih odredb zelo otežkočena nabava potrebnih sirovin, radi česar se bo okrog 3 tedne delalo v tednu le po 2—3 dni. Vodstvo podjetja je zaprosilo tudi Del. zbornico, da na odločilnih mestih intervenira radi ureditve deviznega vprašanja.

Podružnica SDSZJ v Litiji je za dne 28. julija sklicala zborovanje delavstva, da se poroča o razpravi. Zborovanje se je vršilo v dvorani na stavbni in je na njem poročal zvezin tajnik s. Jakomin, ki je v obširnem referatu obrazložil položaj delavstva v tekstilni industriji kakor tudi položaj, v katerem se tekstilna industrija nahaja. Podrobno se je poročalo tudi o rezultatu razprave, kar je vzelelo delavstvo na znanje. Udeležba na zborovanju je bila okrog 200, vključno temu, da so ljudje, ki jim ni všeč, da je naša podružnica začela s pozitivnim delovanjem, vršili med delavstvom agitacijo, da se zborovanja ne udeležijo.

Sodrug v Litiji, le čvrsto nadaljujte začeto delo! Ne strahite se ovir in žrtev, ker brez istih ni zmage.

LESNI DELAVCI

Osrednje društvo lesnih delavcev v Št. Vidu nad Ljubljano vabi na veliko vrtno veselico, ki se bo vršila v nedeljo, dne 12. avgusta 1934 na vrtu gostilne Matjan v Vižmarjih. Spored bo pester. Krasen srečolov z lepimi mizarскими izdelki, srečolov, šaljiva pošta, ples itd. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vstop je prost, čisti dobček je namenjen za brezposelne in onemogle člane. Obiskovalka, ki bo prejela največ razglednic šaljive pošte, bo dobila krasno mizarško darilo. K mnogoštevilni udeležbi vabi odbor.

Št. Vid nad Ljubljano.

V odgovor »Obrtniku« z dne 13. julija 1934, št. 13 pod rubriko: »V obrtniški zavesti in vzajemnosti k uspehu«, se pritožuje pisec, kako lepo sožitje je bilo med mojstri, pomočniki in vajenci pred 30 leti, sedaj pa ko so lepi zakoni o vseh mogočih izboljšanjih, je velika kriza. Pisec naveda, da so delali vajenci pred 30 leti od 5. ure zjutraj do 10. ure zvečer in se ni nikdo uprl. Mi se samo še moremo čuditi temu gospodu obrtniku, da se v današnjem času velike nezaposlenosti in krize ter v kljub temu, da imamo zakon o zaščiti delavcev in predpisani delovni čas pri njem dela tako kot pred 30 leti. Ima zaposlenih več pomočnikov in vajencev ter nekaj žensk, ki pa so zaposleni dnevno po 14 in tudi več ur, kar je strogo zabranjeno osebito za vajence in ženske. Mi se nioramo čuditi temu gospodu, da ima tak socialni čut do svojih delavcev, ki mu večajo njegov kapital, da jih tako izkorišča. Plače absolutno ne odgovarjajo, počitka opoldanskega nimajo. Tudi današnji vajenci se zbirajo ob nedeljah ter se posvetujejo, kako svoje znanje izpopolniti. Vprašamo pa tega gosp. mojstra, kako neki naj bi njegov vajenec ne bil nezadovoljen, če pa mora v delavnici sedeti po 16 ur dnevno ob pičli hrani in se ga poleg vsega še priganja. Tak vajenec si kvari svoje zdravje, organizem mu peša. Današnja doba zahteva nekaj drugega kot si mojster misli. Dandanes so vajenci povsem drugačnega nazora kot nekdanji in streme po dobri strokovni izobrazbi, da

lahko postanejo dobri obrtniki. Današnji vajenec potrebuje šolske izobrazbe, ne pa palice in rožnega venca. Mi prav dobro poznamo delavnico tega mojstra in mu lahko serviramo marsikaj, kar ne bo povečalo ugleda njegovega podjetja. Priporočamo pa mu, da naj spoštuje človeka, ki mu ustvarja blagostanje, t. j. delavca. Kakor se on bori potom svoje organizacije za procvit svojega podjetja, tako ima tudi delavec pravico boriti se za svoje pravice, kot enakopraven državljani. Če bo mojster nudil vajencu strokovno znanje, bo dober pomočnik in dober obrtnik, ki bo spoštoval svojega učnega mojstra. Le na tak način je sožitje med pomočniki, vajenci in mojstri mogoče, nikakor pa ne na način, ki ga omenja gospod mojster v »Obrtniku«.

ZVEZA ŽIVILSKIH DELAVCEV

Zveza živilskih delavcev Jugoslavije.

Centrala v Zagrebu s sekcijo pekarskih pomočnikov v Ljubljani je razposlala na vse delavce in meščane, konzumente živilskih izdelkov, sledečo spomenico:

Nočno delo v pekarnah je pogubno ne samo za pekarske delavce, nego tudi za občinstvo, ki kupuje kruh in pecivo, izpečeno ponoči.

To je resnica, ki jo je priznal ves kulturni svet in zato je v 27 državah Evrope in Amerike prepovedano nočno delo v pekarnah.

In mi naj zaostajamo za kulturnim svetom in si zastrupljamo telesa?

Ni resnica, da dobivate sveži kruh in pecivo iz pekarn, ki delajo ponoči.

Resnica je, da je ta kruh že star in se zato še naglo skvari, posebno v toplih dneh.

Sveži kruh boste lahko dobili le tedaj, če se bo pekli zgodaj zjutraj in podnevi.

Dokaz: Delo v mnogih pekarnah se začne že ob 6. uri zvečer in se od 8. ure zvečer že jemlje pečeni kruh in pecivo iz peči. Tako se dela vso noč in zato je kruh in pecivo opoldan in popoldan ter zvečer že star več kakor 12—14 ur, celo do 24 ur.

Poleg tega pa se kruh, ki se peče ponoči, ne more izdelavati tako skrbno in s tako pazljivostjo, kakor se lahko izdelava podnevi. Delavci, ki delajo ponoči 10 do 16 ur, so pretrujeni, in zato tudi bolni, posebno tuberkulozni. In kaj to pomeni, boste pač vedeli sami.

Radi tega se vsi mi, odjemalci kruha in peciva in mi delavci borimo za to, da se prepove nočno delo v pekarnah.

Kongres Zveze jugoslovenskih mest, na čelu z Zagrebom, je v svoji resoluciji zahteval, da se prepove nočno delo v pekarnah.

Vse zdravniške korporacije in zdravstvene institucije so soglasno proti nočnemu delu v pekarnah.

Trditve, da bi vsled odprave nočnega dela v pekarnah bilo nemogoče preskrbeti prebivalce s kruhom in pecivom, ni resnična. Vprašamo samo, kako je potem to mogoče v 27 državah z milijonskimi mesti, da celo v malih državah, kakor je Bolgarija, kjer je tudi prepovedano vsako nočno delo v pekarnah.

Zakaj je tam to mogoče? Zakaj pa pri nas ne?

In še več. V štirih banovinah naše države je tudi že prepovedano nočno delo v pekarnah, tudi v Zagrebu, ki je večje mesto kakor Ljubljana in Maribor in Celje. In vendar je prebivalstvo vedno preskrbljeno s svežim kruhom in pecivom.

Pri nas v dravski banovini obstoje že vsi pogoji, da se v pekarnah uvede delo podnevi in v zgodnjem jutru.

Poleg teh tehničnih pogojev v pekarnah v Dravski banovini, je treba pač imeti še en važen pogoj za to, to je takozvana »Dobra volja«, ki naj bi odstranila starinske nazore o takozvanem svežem pecivu in kruhu, ki ga v resnici z nočnim delom ni.

Zato se obračamo na Vas, prebivalci Dravske banovine, bodite z nami delavci in nameščenci solidarni.

Ponevili smo svojo zahtevo, da se izreče in uzakoni zakonita prepoved nočnega dela v pekarnah. Da se ta zahteva uveljavi, je mnogo odvisno od Vas. Vi, kot odjemalci kruha in peciva vedno izrečete svojo zahtevo, naj pekarne pečijo kruh in pecivo zgodaj zjutraj in podnevi.

Zahtevajte od svojih društev, konzumov itd., da od svoje strani odločilnim faktorjem podajo svojo zahtevo, da se prepove nočno delo v pekarnah.

Ob naši zahtevi, da se prepove nočno delo po pekarnah, naj stoji ves kulturni svet Jugoslavije. Naj ne bodo interesi pešči pekovskih mojstrov močnejši, nego interesi milijonskih odjemalcev kruha in peciva.

Pekarne, v katerih se vrši nočno delo, so torišče tuberkuloze. Zato zahtevajte tudi že radi borbe zoper tuberkulozo, da se odpravi nočno delo. Tuberkulozna liga pa naj istotako poseže vmes s svojo odločujočo besedo in z dokazi argumentira nujnost naše zahteve.

Naprej, v borbo, da se prepove nočno delo v pekarnah.

MONOPOLCI

Na sestanku dne 3. julija 1934 je bil sprejet od članov(ice) sledeči »Pravilnik lokalnega bolniškega prispevka«, katerega naj si vsakdo shrani za tolmačenje in ravnanje po istem.

Pravilnik

lokalnega bolniškega prispevka za člane(ice) podružnice Saveza monopolskih delavcev v Ljubljani, odsotnih preko 6 tednov od dela.

§ 1.

Namen prispevka je, da se pomaga članom(icam) podružnice v vseh slučajih, ako je član(ica) odsotna 6 tednov od dela, ne po lastni krivdi. (Izveti so n. pr. kriminalni slučaj, pri katerih je krivda dokazana in je član(ica) obsojen; vpoklic v vojni službovanje itd.).

§ 2.

Vsaki član(ica) je moralno dolžan prispevati določen znesek za odsotnega člana(ico) na poziv v strokovnem časopisu »Delavec«.

§ 3.

Materijalna sredstva: Na občnem zboru 16. 3. 1934 določen prispevek Din 1.— od posameznega člana(ice).

§ 4.

Prispevek se imenuje: »Prostovoljni dinar«, kateri se vplača za vsak posamezni slučaj vnaprej.

§ 5.

Pobira se po zaupnikih, kateri označijo vsak prispevek v zato napravljenih polah: za vsak posamezni slučaj člana(ice) enkrat na leto (porodnice pri porodu na tri leta, pri kakšni drugi odsotnosti velja rok enkrat na leto.)

§ 6.

Članu(ici), kateri ne bi prispeval določenega prispevka dvakrat zaporedno, se odvzame pravica, da se istemu — pa tudi, ako je preko šest tednov odsoten od dela — ne izplača »Prostovoljni dinar«.

§ 7.

Po § 6 navedeni član(ica) se vodi v posebnem spisku za evidenco. Vsak tak član(ica) si pa pridobi pravico do »Prostovoljnega dinarja« s petkratnim rednim prispevanjem.

§ 8.

Dan pobiranja določi blagajnik podružnice z objavo v strokovnem časopisu neglede na to, če član(ica) zaprosi ali ne, enako se tudi ne ozira na finančno stanje člana(ice). V poštev prihaja samo redno članstvo, katero ni s članskimi prispevki v zaostanku preko 6 tednov in ima v redu plačan »Prostovoljni dinar«.

§ 9.

Kontrolo nad vplačanimi prispevki vodi izmed članov(ice) izbran odsek, kateremu se dodeli blagajnik podružnice.

§ 10.

Člani(ce), odsotni pred 16. 7. 1934, nimajo pravice do »Prostovoljnega dinarja«.

Vsem našim čitateljem

priporočamo, da se poslužujejo brivskega salona

JOŽE STRGAR

v Ljubljani, Palača »Grafike« (pri kolodvoru), Miklošičeva cesta 40.

VSI, KI STE NAŠI

boste prišli v nedeljo, 12. avgusta 1934 ob 4. uri popoldne na lep senčnat vrt gostilne »Pri Levu« na Gosposvetski cesti v Ljubljani.

Delavsko glasb. društvo »Zarja«

priredi namreč ta dan svojo vrtno veselico s koncertom, plesom in drugimi zabavami, tako da bo ustrezno vsem, ki se te vrtno veselice »Zarje« udeležijo, kar se boste gotovo vsi, ki ste naši.

Pozdravljeni in na svilenje v nedeljo, 12. avgusta ob 4. uri popoldne na senčnatem vrtu gostilne »Pri Levu« na Gosposvetski cesti

Če bi bil slučajno dež, pa v sredo, 15. avgusta 1934. ODBOR »ZARJE«.

dokler ne vplačajo prvega prispevka po vrtni na delo v tovarno.

§ 11.

Ta pravilnik stopi v veljavo dne 16. 7. 1934 ter se prvi prispevek vplača istega dne, prikratk se izplača 6 tednov po temu dnevu upravičenemu članu(ici).

Odobreno na sestanku od članov(ice) dne 3. julija 1934.

*

NB. Vsak član(ica) pa ima pravico do redne bolniške podpore za toliko dni, kolikor mu pripada po letih članstva, vseeno, če plača ali ne ta »Prostovoljni dinar«.

Toliko v pojasnilo, da ne bo kdo od članov(ice) mislil, da sedaj odpade redna bolniška podpora od organizacije.

Odbor.

Ker se opaža veliko zanimanje delavstva v tovarni za nabavo la. trboveljskega premoga, podajamo sledeča pojasnila:

Premog se lahko naroči do 15. septembra 1934, a se mora tudi do takrat vplačati za 1000 kg (1 tona) Din 375.—, to pa zato, ker se mora tudi račun pri TPD takoj plačati. Ako bo cena morda nižja, se denar vrne, oziroma vzame v račun. Dostava na dom je že vračunana.

Prijave sprejemata s. Frece Franjo in s. Bulc Tine izven delovnega časa.

Odbor podružnice Ljubljana.

Kultura

»Svoboda« 8. štev. (avgust) je izšla z zanimivim Štukljevimi člankom-razpravo: Socializem in človek. Rudolf Golouh piše o 30. juniju, Hermann Wendel o Jean Jaurèsu (Žan Žoréju), od katerega je razprava »Privatna lastnina«. Nadaljuje se roman »Fontanara«, ki je čimdalje bolj zanimiv in napet. Poročila so pestra in pregledna. Čitajte »Svobodo« vsi, prvovrstni učitelji Vam bo.

Oto Bauer: Vstaja avstrijskih delavcev, je knjiga, ki je izšla v založbi »Delavske Politike« v prevodu Talpe. Znamenita knjiga je in vsak delavec in delavka bi jo morala čitati, da se dobera prepričata o viharju nad Avstrijo in o resničnosti pregovorov, kdor prvi prime za meč, bo z mečem pokončan. Dobiva se pri »Delavski Politiki« v Mariboru in v Ljubljani ter v Celju za 5 Din izvod.

Snaga, socialistični časopis, 7. štev., prinaša poučne članke, v prvi vrsti Jakšičev: Kriza diktatur.

Stožer, 7.-8. štev. (april-maj) je izšel in prinaša povesti in drugi pregled v pestri, poučni vsebini.

Biblioteka »Naš front« je začela izhajati v Zagrebu, Havlikova 10-IV.

Biblioteko »Naš front« je pokrenila zagrebška »Radniška štampa« ter stane vsaka brošura 3 Din.

Tekom prihodnjih mesecev izide:

1. Mirko Kus-Nikolajev: Laž rasizma.

2. Milivoj Magdič: Cilji in pota italijanskega fašizma.

3. Josip Belzar: Socializem dandanes.

Pripravljajo se brošure o antisemitizmu, nacionalnem socializmu, o zgodovinskem razvoju družine, klerikalizmu itd.

Foto-atelje Kralj Franc

Ljubljana, Francišanska ulica 10.

Izvršujem sva v foto-stroko spadajoča dela najceneje. Povečanje slik. Slike za legitimacije izvršim na željo takoj. V izvršitev sprejemam vsa amaterska dela. Na zahtevo grem tudi na dom.